

Vastine tarkastuslautakunnan arviointikertomukseen vuodelta 2022

lokakuu 2023

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
2	Toimialojen ja vastualueiden vastineet arviointikertomukseen	4
2.1	Kaupunkistrategian yleisistä tavoitteista	4
2.2	Kaupunginhallituksen alaiset vastualueet	5
2.3	Sivistystoimi	6
2.4	Kaupunkiympäristö	7
2.5	Ympäristöterveydenhuolto	13
2.6	Kokkolan vesi	14
2.7	Kaupungin talous	15
2.8	Kaupunkikonserni - omistajaohjaus	15

1 Johdanto

Kuntalain 121 §:n mukaan on tarkastuslautakunnan valmisteltava valtuuston päätettäväksi hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat. Tarkastuslautakunnan on arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, on tarkastuslautakunnan arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassaolevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyyttä.

Toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumista arvioidaan kaupunginhallituksen antaman tilinpäätöksen, henkilöstöraportin, toimielinten pöytäkirjojen, kuultujen ja saatujen selvitysten, arviointikäyntien ja tehtyjen havaintojen pohjalta. Arviointityön tueksi on kuultu toimialojen, vastuualueiden ja liikelaitoksen virkamies- ja luottamusmiesjohtoa, asiantuntijoita sekä JHT-tilintarkastajaa.

Tarkastuslautakunta on esittänyt kaupunginhallitukselle, että kaupunginhallitus pyytää toimialoilta vastaukset arviointikertomuksessa esitettyihin kysymyksiin sekä selvitykset toimenpiteistä, joihin kertomuksessa esitettyjen johtopäätösten ja havaintojen pohjalta on ryhdytty.

Kaupunginvaltuusto päätti 12.6.2023 kokouksessaan § 61 merkitä tiedoksi arviointikertomuksen vuodelta 2022, ja kehotti kaupunginhallitusta ryhtymään toimenpiteisiin esitettyjen johtopäätösten ja havaintojen osalta, sekä velvoitti kaupunginhallituksen antamaan 31.10.2023 mennessä vastaukset kertomuksessa esitettyihin kysymyksiin sekä selvitykset toimenpiteistä, joihin toimialoilla ja vastuualueilla on ryhdytty kertomuksessa esitettyjen johtopäätösten ja havaintojen pohjalta.

2 Toimialojen ja vastuualueiden vastineet arviointikertomukseen

Seuraavaksi esitellään toimialojen ja vastuualueiden vastineet ja toimenpiteet arviointikertomuksessa esitettyihin kysymyksiin, johtopäätöksiin ja havaintoihin pohjautuen.

Lautakunnat ovat käsitelleet arviointikertomuksen vastineitaan osiltaan seuraavissa kokouksissa:

Kaupunkirakennelautakunta	04.10.2023 § 148
Rakennus- ja ympäristöterveyslautakunta	11.10.2023 § 146
Kulttuuri- ja vapaa-ajanlautakunta	23.08.2023 § 74
Opetus- ja kasvatuslautakunta	18.09.2023 § 77
Vesilaitosjohtokunta	17.05.2023 § 74
Ympäristöterveyslautakunta	06.09.2023 § 42

2.1 Kaupunkistrategian yleisistä tavoitteista

Sivu 8.

Uuden strategian nelivuotisvaltuustokaudelle asetetuista kokonaistavoitteista vain alle puolet toteutuivat, mutta se on ymmärrettävää, koska on kyseessä vasta ensimmäinen vuosi. Tavoitteet ovat merkittäviä, joten työtä on paljon tehtävänä tavoitteiden saavuttamiseksi.

Mitä keinoja voisi vielä olla, että kyselyihin saataisiin enemmän vastaajia? Olisiko Yrittäjäkyselyssä mahdollista eritellä vastauksia suurten ja pienten yritysten välillä? Voisiko yrityskäyntien yhteydessä tehdä kyselyjä?

Tilinpäätöksessä esitetyt mittarit antavat osittain esimerkiksi Ympäristöterveydenhuollossa hie-
man positiivisemmän kuvan kuin henkilöstökertomus. Henkilöstökertomuksessa oli sairaus-
poissaolajen määrä 350, tilinpäätöksessä oli vastaava luku 264, jota oli tavoitteena verrata vuo-
den 2018 tasoon 315. Tunnuslukujen laskemiseen tulisi olla yhtenäinen ohje vertailtavuuden
varmistamiseksi.

Vastine:

Kaupunkistrategian kokonaistavoitteet on asetettu koko valtuustokauden ajalle. Vuosittain tilin-
päättöksen yhteydessä seurataan tavoitteiden saavuttamisen tilannetta. Strategian väliarvioin-
nin yhteydessä tullaan tarkastelemaan asetettujen tavoitteiden ja niiden mittareiden ajankohtai-
suutta ja strategian loppuarvioinnissa tehdään kokonaisuysteenveto valtuustokauden tavoittei-
den toteutumisesta.

Yrittäjäkyselyn ajankohtaa tullaan aikaistamaan vuonna 2023 ja kysely toteutetaan loppuvuo-
den sijaan jo syys-lokakuun aikana. Kyselyn osalta jatketaan yhteistyötä KOSEK:in kanssa,
jotta vältetään päällekkäisyydet ja toisaalta tavoitetaan enemmän vastaajia. Kysely toteutetaan
siten, että tulosten raportoinnissa voidaan poimia vastaukset vastaajaryitysten koon mukaan.

2.2 Kaupunginhallituksen alaiset vastualueet

Sivu 9.

Miten varmistetaan kaupungin todellinen päätäntävalta inhouse yhtiöissä?

Kuinka laajasti sopimushallinta on otettu käyttöön?

Toimivaltuuksien tarkastaminen ollut haastavaa, onko koottu tietoja helposti saataville?

Työllistämisehdon kartoittamista hankinnoissa ei oltu aloitettu?

Tarkastuslautakunta on edelleen huolissaan juridisen osaamisen riittävydestä kaupungilla.

Vastine:

Miten varmistetaan kaupungin todellinen päätäntävalta inhouse yhtiöissä?

Osakassopimusten laadinnassa tulee kiinnittää erityistä huomiota todelliseen päätösvalan ja-
kautumiseen. Sinänsä ongelma ei ole Kokkolan kaupungin näkökulmasta oleellinen, koska kau-
punki ei ole osakkaana kuin muutamassa inhouse-yhtiössä.

Kuinka laajasti sopimushallinta on otettu käyttöön?

Kaupungilla on käytössä Dynasty 10-asiahallintajärjestelmä, jossa on sisäänrakennettuna so-
pimushallintaa koskeva osio. Erikseen toteutetun tarkistuksen perusteella todetaan, että sopi-
mushallinta on melko kattavasti käytössä, mutta puutteita vielä on. Tehdyistä sopimuksista
muodostuu luettelo Dynasty-järjestelmään ja järjestelmässä on muun muassa toimintoja, joiden
avulla sopimusten voimassaoloaikoja voidaan seurata. Niin sanottuja hälytyksiä käytetään kat-
tavasti ja sopimushallintaan koko sopimuksen elinkaaren ajan tulee kiinnittää huomiota.

Toimivaltuuksien tarkastaminen ollut haastavaa, onko koottu tietoja helposti saataville?

Toimivaltarajoista päätetään erikseen niin hallintosäännössä, toimintasäännöissä sekä erik-
seen muun muassa talousarvion toimeenpanon yhteydessä. Tämän lisäksi toimivaltaa voidaan
siirtää erillispäätöksillä. Tällä hetkellä ei ole olemassa asiakirjaa tai dokumenttia, jossa kaikki
toimivalta tai -rajat olisi erikseen koottu. Kokonaisuuden selkeyttämiseksi tullaankin jatkossa
kiinnittämään erikseen huomiota.

Tarkastuslautakunta on edelleen huolissaan juridisen osaamisen riittävydestä kaupungilla.

Kaupunkiorganisaatioon on pyritty rekrytoimaan oikeustieteellisen tutkinnon omaavia, mutta heikolla menestyksellä. Kaupunkiympäristötoimialalle yritettiin rekrytoida kaupunkiympäristökimiestä, mutta yhtään kelpoisuusvaatimukset täyttäneitä hakijaa ei saatu ja ei saatu tehtävännimike on muutettu kaupunkilupapäälliköksi. Samoin hankintapäällikön virkaan ei saatu yhtään oikeustieteellisen tutkinnon omaavaa.

2.3 Sivistystoimi

Sivu 10.

Lapsivaikutusten arvioinnin tulisi näkyä ja kuulua paremmin kaikessa kaupungin toiminnassa.

KOHASU, miten voisi kehittää niin, että kaikilla lapsilla olisi mahdollisimman matala kynnyks osallistua?

Move-testin tulosten perusteella Kokkolan lapsista ja nuorista 44,3 % on fyysisesti huonokuntoisia. Koko maassa luku on 39,7 %. Hyvinvoinnin edistäminen on kunnan lakisääteinen tehtävä.

Vastine:

Lapsivaikutusten arvioinnin tulisi näkyä ja kuulua paremmin kaikessa kaupungin toiminnassa.

Lapsivaikutusten arviointien ohjeistusten ja prosessin selkiyttämistyötä on tehty vuosien -22 ja -23 aikana erityisesti sen suhteen, että LAVA otettaisiin mukaan jo ennen päätöksentekoa, jotta pystytään arvioimaan eri päätösvaihtoehtojen vaikutusta lapsiin ja nuoriin. Kevään -23 aikana valmistui Lasten ja nuorten osallisuus rakennushankkeissa ja kaupunkiympäristön suunnittelussa -toimintamalli, joka ohjaa lapsivaikutusten arviointien laatimista sekä lasten ja nuorten kuulemista koulujen ja varhaiskasvatustilojen suunnittelussa sekä kaupunkiympäristön suunnittelussa. Toimintamallin suunnittelu toteutettiin yhteistyössä kaupunkiympäristön ja sivistystoimen kanssa. Toimintamallissa kannustetaan henkilöstä kouluttautumaan lapsivaikutusten arviointien osalta sekä tekemään toimialat ylittävää yhteistyötä. Toimintamallin tausta-aineistoksi kerättiin laajasti osallistamisen käytänteitä niin kaupunkisuunnittelun kuin opetus- ja varhaiskasvatuspalveluidenkin osalta. Lisäksi apuna käytettiin lasten ja nuorten osallisuusohjelmaa varten toteutettua kyselyä, joissa kartoitettiin osallisuuden nykytilaa. Kehittämistyötä lapsivaikutusten arviointien osalta jatketaan edelleen.

KOHASU, miten voisi kehittää niin, että kaikilla lapsilla olisi mahdollisimman matala kynnyks osallistua?

Yläkoululaisten osallistumiskynnyksen madaltamiseksi on kokeiltu avoimia harrastusvuoroja ja nämä on havaittu hyväksi. Avoimiin vuoroihin ei tarvitse erikseen ilmoittautua ja voi osallistua yksin tai ystävien kanssa, eikä harrastukseen tarvitse sitoutua pitkäksi aikaa. Tätä toimintaa tullaan jatkamaan, jotta yläkouluikäisten kynnyks osallistumiseen olisi mahdollisimman matala. Alakoululaisten osalta joidenkin harrastusryhmien ohjaajat ovat käyneet esittelemässä koulu- luokille harrastusta ja kertoneet mahdollisuudesta tulla tutustumaan ja kokeilemaan harrastusta, madaltaen näin osallistumiskynnyksistä. Myös tätä toimintaa tullaan jatkamaan. Lukuvuoden 23-24 alusta otetaan käyttöön harrastusresepti toimintamalli, jossa yhteistyössä oppilashuollon, koulunuorisotyön ja kouluterveydenhuollon kanssa etsitään ilman harrastusta olevat lapset, autetaan sopivan harrastuksen löytämisessä ja tarjotaan mahdollisuutta siihen, että lapsen/nuoren mukaan lähtee ensimmäisellä kerralla esimerkiksi koulunuorisotyöntekijä.

Move-testin tulosten perusteella Kokkolan lapsista ja nuorista 44,3 % on fyysisesti huonokuntoisia. Koko maassa luku on 39,7 %. Hyvinvoinnin edistäminen on kunnan lakisääteinen tehtävä.

Tarkasteltaessa Move-testin tuloksia eri vuosina huomio kiinnittyy tulosten vuosittaiseen vaihteluun. On oletettavaa, että tulosten runsasta vaihtelua selittää osaltaan oppilaiden vireystila ja

motivaatio mittauspäivinä, sekä mahdolliset muut mittaustilanteeseen liittyvät seikat. Kaiken kaikkiaan voidaan kuitenkin todeta, että Move! -tulosten perusteella on syytä huoleen lasten ja nuorten heikkenevästä fyysisestä toimintakyvystä. Liikunta- ja opetuspalvelut pyrkivät toiminnassaan monin eri tavoin tukemaan ja lisäämään lasten ja nuorten liikuntaa. Koululaisten KOHASU-harrastustoiminta lisää matalan kynnyksen harrastamismahdollisuuksia (kevällä 47 ja syksyllä 36 liikuntaryhmää). KOHASU-ryhmät kokoontuvat koko lukuvuoden ajan ja ne ovat maksuttomia. Lukuvuoden 23-24 alusta otetaan käyttöön Harrastusresepti -toimintamalli, jonka avulla esimerkiksi terveydenhoitaja voi ohjata lapsen/nuoren KOHASU-liikuntaharrastuksen pariin. Liikuntapalvelut tukevat lasten ja nuorten harrastamista seuroissa ohjaustoiminta-avustuksella. Vuonna 2022 ohjaustoiminta-avustusta myönnettiin 588 ohjaajan osalta 29 seurassa. Liikuntapalveluiden kohdeavustuksella tuettiin 77 vähävaraisen perheen lapsen/nuoren liikuntaharrastusta 13:ssa seurassa (+ 10 000 € hyvinvointirahastosta). Alle 18-vuotiaiden harjoitusvuorot ovat yhdistyksille maksuttomat koulujen liikuntasaleissa. Lisäksi tarjotaan myös säännöllisiä avoimia vuoroja esim. Kippari-hallissa ja BestHall Areenalla. Lähiliikuntapaikkoja kehitetään jatkuvasti. Vuosittain on rakennettu/peruskorjattu vähintään yksi lähiliikuntapaikka ja skeittipaikka. Lapsia ja nuoria osallistetaan vahvasti liikkumisympäristöjen suunnitteluun. Myös ulkoilun ja retkeilyreittien kehittämisessä kiinnitetään erityistä huomiota saavutettavuuteen ja lapsiystävällisyyteen. Tuu mukaan -kesätoiminta on aktiivista. Kesäharrastuksiin voi tulla mukaan, milloin haluaa ja osallistuminen on ilmaista. Puistotemmellyksissä alle kouluikäiset lapset liikkuvat ja leikkivät yhdessä aikuisen kanssa. Kesähöntsät tarjoavat lapsille ja nuorille rentoa pelailua porukalla koulujen pihoilla ja lähiliikuntapaikoilla. Lapset ja nuoret voivat osallistua myös puistojumpaan. Lisäksi erittäin suosittuja perhetemmellyksiä järjestetään noin 20 kpl vuoden aikana. Nuorisopassi -sovelluksen kautta 7. -luokkalaisille tarjotaan ilmaisia tutustumismahdollisuuksia eri liikuntalajeihin (esim. uinti, padel, keilaus, kuntosali, tanssi). Nuorisopassin saavat käyttöönsä aina uudet 7. luokkalaiset ja se on käytössä koko yläkoulun ajan. Kokkolan pyöräliikenteen edistämishjelma 2040 (valmistunut 2021) ottaa lapsiystävällisyyden huomioon kaikissa pyöräliikenteen toimenpiteissä, mikä näkyy niin viestinnässä kuin turvallisissa pyöräliikenteen ratkaisuissa. Lasten ehdoilla suunnitellut ratkaisut nähdään turvallisiksi myös muille käyttäjäryhmille. Asennekasvatus suunnitetaan voimakkaimmin sinne, missä vaikutukset ovat suurimmat. Lapsena opitut liikkumistavat kulkevat monella mukana läpi elämän. Edistämishjelman viimeisinä vuosina nykypäivän lapset ovat aikuisia ja he jatkavat perinnettä omille jälkeläisilleen. Kokonaisvaltaisena tavoitteena on, että pyöräily on lapsille helppoa ja turvallista.

2.4 Kaupunkiympäristö

Sivu 11.

Mihin asiakaspalautejärjestelmän palautteita on käytetty, onko niistä ollut apua esim. kehitystyössä? Myös asukaskyselyjen toimesta tehdyt päätökset olisi hyvä nostaa esiin.

Ovatko käyttökustannukset alentuneet tavoitteen mukaisesti, kun kaupungin omistamia kiinteistöjä on myyty?

Mitä joukkoliikenteen käyttäjämäärien kasvattamiseksi olisi vielä mahdollista tehdä? Voisiko järjestää kyselyä myös henkilöille, jotka eivät vielä käytä joukkoliikennettä? Aikataulujen vaikutus on suuri, kun liikenne on harvaa, onko niitä tarkasteltu käyttäjien näkökulmasta?

Puhtaus- ja ruokapalveluiden kehityskeskusteluista on toteutettu vain reilu 77 %, työhyvinvointikyselyyn on vastannut vain noin kolmannes työntekijöistä. Molemmista on mahdollisuutta parantaa. Työntekijöiden aktiivisuus työnsä kehittämisessä auttaa myös työssä jaksamisessa ja voi näin vähentää myös sairauslomia.

Lapsivaikutusten arvioinnin tulisi näkyä ja kuulua paremmin kaikessa rakentamisessa jo suunnitteluvaiheessa.

Esteettömän kaupungin tavoitteet tulee muistaa sähköisen asioinnin kehittämisessä.

Lupalpalveluissa käsittelyajat ovat edelleen pitkiä, onko resursseissa/suunnittelussa puutteita?

Loppukatselmuksia pitämättä 1141 kpl (voimassa olevat luvat), 3641 kpl (lupa ei voimassa). Oltaisiko kaupungin mahdollista esimerkiksi muistuttaa lupaaajan päättymisestä, jotta pitämättömät loppukatselmuksiset eivät lisääntyisi?

Vastine:

Mihin asiakaspalautejärjestelmän palautteita on käytetty, onko niistä ollut apua esim. kehitystyössä? Myös asukaskyselyjen toimesta tehdyt päätökset olisi hyvä nostaa esiin.

Kokkolan kaupungilla on ollut käytössä Trimble Feedback palautejärjestelmä 15.5.2019 alkaen. Tarkastelujakson 15.5.2022 -14.5.2023 välisenä aikana palautteita saatiin yhteensä 855 kpl. Vuosittain palautteet analysoidaan ja niistä laaditaan yhteenveto kaupunkirakennelautakunnalle.

Palautteet on luokiteltu asialuokituksen lisäksi palautteen luonteen mukaisesti. Kehittämistyössä on hyvänä apuna palautejärjestelmän kautta tulevat kehittämissideat ja toimenpide-ehdotukset. Moitteet ja kysymykset sisältävät pääsääntöisesti asioita, jotka jatkavat käsittelyä sitä koskevaan tiimiin. Suurin osa katuja ja liikennettä koskevista palautteista sisältävät tietoa, johon reagoidaan välittömästi mm. tienkunto ja erilaiset turvallisuusriskit.

Vuonna 2022 asiakaspalautejärjestelmän lisäksi on osallistamistoimia (kyselyt, maastokatselmuksukset, yleisötilaisuudet, korttelikokoukset) järjestetty yhteensä 22 kpl ja kuntalaisia osallistettu yli 2 000 henkilöä. Kaupunkiympäristön viestintä- ja hyvinvointitiimi seuraa säännöllisesti osallisuustoimien vaikuttavuutta ja kirjaa kaikki toteutetut osallistamistoimet sekä osallistujamäärät. Jokaisesta osallistamistoimenpiteestä laaditaan yhteenveto, jonka tuloksia hyödynnetään sitä koskevassa hankkeessa / toiminnossa. Vapaaehtoisten osallistamistoimenpiteiden lisäksi toteutetaan lainsäädännölliset toimenpiteet mm. YVA ja muut vaikutustenarviointimenettelyt.

Kyselyjen tuloksia on hyödynnetty mm. kaavoituksessa. Kyselytulokset on vaikuttaneet mm. 'asemakaavan muutos Torikatu 50 ympäristö' -kaavatyön valmisteluun ja päätöksentekoon. Vesitornin Kalmiston puoleisesta tyhjistä tontista (Y-tontti, 7-3-4) päätettiin luopua lausuntojen, mielipiteiden ja kaupunkisuunnittelun järjestämän Maptionnaire -verkkokyselyn sekä kaupunkirakennelautakunnan linjauskeskustelun perusteella. Alue osoitettiin puistoksi, jolla ympäristö säilytetään (VP/s).

Ovatko käyttökustannukset alentuneet tavoitteen mukaisesti, kun kaupungin omistamia kiinteistöjä on myyty?

Vuoden 2022 aikana on myyty 9 kohdetta (kiinteistöjä/asunto-osakkeita). Näiden osalta käyttökustannukset ovat alentuneet 21 376,94 €. Useasti myytävät kiinteistö on jo käyttökustannusten osalta optimoitu mm. lämmitystä on alennettu.

Vuosien 2020 ja 2021 aikana on myyty yhteensä 9 kohdetta (kiinteistöjä/asunto-osakkeita) näiden osalta käyttökustannukset ovat alentuneet 116 441,11 €.

Myyntiin otetaan kohteita sitä mukaan, kun saadaan niille salkutus päätös ja myyntilupa kaupunginhallitukselta. Tavoitteeksi ei ole määritelty myydä tietty määrä kiinteistöjä, vaan määrätietoisesti laittaa myyntiin kiinteistöjä/kohteita sitä mukaa kun kiinteistöistä toiminta päättyy tai asunnosta vuokrasopimus sanotaan irti.

Mitä joukkoliikenteen käyttäjämäärien kasvattamiseksi olisi vielä mahdollista tehdä?

Joukkoliikenteen kasvattamiseksi on useita asioita, joita voidaan tehdä. Palvelutason nostaminen on yksi merkittävin tekijä. Eli lisätään vuoro tarjontaa, tarjotaan joukkoliikennettä myöhemmin illoilla, viikonloppuisin ja kesäaikaan. Lasketaan joukkoliikenteen lippujen hintoja. Parannetaan pysäkkien varustusta. Kävijämäärän lisääminen vaatii lisäpanostusta joukkoliikenteeseen.

Voisiko järjestää kyselyä myös henkilöille, jotka eivät vielä käytä joukkoliikennettä?

Vuosittain järjestetään Byssen asiakastytyväisyyskysely. Kaupunki voi järjestää kuluvan joukkoliikennesopimuskauden aikana kaikille kaupunkilaisille kohdennetun Webropol -kyselyn, jolla kartoitetaan joukkoliikenteen toimivuutta ja kehittämistarpeita. Valtuustoseminaarissa 25.9.2023 käsiteltiin joukkoliikenteen nykytilaa ja työpajoissa mietittiin kuinka linjastoa, hinnoitteluperiaatteita ja palvelutasoa tulisi kehittää seuraavassa joukkoliikenteen kilpailutuksessa. Kun valmistellaan seuraavaa joukkoliikenteen kilpailutusta, valmistelun pohjaksi voidaan tehdä kaikille kaupunkilaisille ja eri ikä- ja käyttäjäryhmille kohdennettuja kyselyjä. Seuraavassa joukkoliikennesopimuksessa voidaan velvoittaa toimijan laatimaan asiakastytyväisyyskyselyn lisäksi kyselyjä, joilla päästäisiin kiinni tekijöihin mitä toimenpiteitä tulisi tehdä, että saataisiin henkilöitä, jotka eivät käytä joukkoliikennettä tuleviksi käyttäjiksi.

Aikataulujen vaikutus on suuri, kun liikenne on harvaa, onko niitä tarkasteltu käyttäjien näkökulmasta?

Byssen matkustajamäärien kehitys on nouseva ja kolmas liikennöintivuosi osoittaa, että asiakkaat ovat alkaneet löytämään Bysestä liikkumavälineen itselleen oman auton sijasta. Liikennöitsijä on rakentanut aikataulut yhdessä kaupungin kanssa pääosin koululaisten ja opiskelijoiden aikataulujen näkökulmasta.

Puhtaus- ja ruokapalveluiden kehityskeskusteluista on toteutettu vain reilu 77 %, työhyvinvointikyselyyn on vastannut vain noin kolmannes työntekijöistä. Molemmissa on mahdollisuutta parantaa. Työntekijöiden aktiivisuus työnsä kehittämässä auttaa myös työssä jaksamisessa ja voi näin vähentää myös sairauslomia.

Todellisesti esihenkilöiden kirjanpidon ja populus-raportoinnin yhteissummuna puhtaus- ja ruokapalveluissa on vuonna 2022 pidetty kehityskeskustelut yli 90%:lle työntekijöistä. Työhyvinvointikyselyyn vastanneista ruokapalveluissa 100%, puhtauspalveluista 85% sekä hallinnosta 100% ilmoittaa käyvänsä keskustelun vuosittain. Vuonna 2022 yksikössämme on ollut palvelualuemuutoksia, minkä vuoksi osa keskusteluista on mahdollisesti jäänyt pitämättä. Osa keskusteluista on lisäksi jäänyt kirjaamatta Populukseen tai kirjattu vasta vuoden 2023 vuoden puolella, jolloin ne eivät näy 2022 vuoden raporteissa. Seuraamme jatkossakin kehityskeskusteluiden kirjaamista koko vuoden ajan.

Työhyvinvointikyselyihin vastaaminen tuottaa haasteita kohteissa, joissa työntekijöillä ei ole käytössä tietokonetta. Olemme tarjonneet kyseisten työkohteiden henkilöstölle mahdollisuuden tulla vastaamaan kyselyyn kaupungintalon ATK-tilaan, mutta kaikki eivät ole käyttäneet mahdollisuutta. Osa työntekijöistä kokee, että kyselyyn vastaamisella ei ole vaikutusta epäkohtien korjaamiseen, vaan tulokset näyttäytyvät vuodesta toiseen samankaltaisina. Koemme puhtaus- ja ruokapalveluiden hallinnossa työhyvinvointikyselyn erittäin tarpeelliseksi, mutta kyselyä ja sen raportointia olisi hyvä kehittää siten, että tuloksia analysoidisiin tarkemmin taustamuuttujien ja työhyvinvointityön tavoitteiden kautta, jolloin päästäisiin syy-seuraussuhteisiin kiinni ja voitaisiin aidosti tulosten pohjalta kehittää toimintaa paremmin työhyvinvointia tukevaan suuntaan.

Lapsivaikutusten arvioinnin tulisi näkyä ja kuulua paremmin kaikessa rakentamisessa jo suunnitteluvaiheessa.

Lapsivaikutusten arviointi on lapsen oikeuksiin perustuva arviointiprosessi siitä, miten käsillä oleva muutosehdotus tai asia vaikuttaa lapsiin ja nuoriin. Arvioinnin kautta saadaan tietoa suoraan itse lapsilta ja nuorilta, joita peilataan muuhun kerättyyn tietoon (tilastot, resurssit, henkilöstön ja sidosryhmien näkökulma). Arvioinnin pääpaino on lasten ja nuorten osallisuudessa sekä heidän äänensä esiintuomisella. Lapsivaikutusten arvioinnissa tulee aina vähintään huomioida lapsen oikeuksien neljä yleisperiaatetta: syrjimättömyys, lapsen edun ensisijaisuus, lapsen oikeus elämään; henkiinjäämiseen ja kehittymiseen sekä lapsen oikeus tulla kuulluksi.

Esimerkiksi Piispanmäen osalta kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 13.5.2019 §247 Hakalahden ja Jokilaakson esiselvitysraportin käsittelyn yhteydessä antaa sivistystoimen tehtäväksi kokonaisuudesta lapsivaikutusten arvioinnin. Samassa kokouksessa kaupunginhallitus päätti hyväksi esiselvityksen jatkosuunnittelua ohjaavaksi asiakirjaksi sekä nimetä hankkeen Piispanmäen monitoimitalo -hankkeeksi.

Piispanmäen lapsivaikutusten arviointiprosessi käynnistyi sivistystoimessa vuoden 2020 alussa. Kevään 2020 koronaviruspandemia kuitenkin mutkisti lasten ja nuorten kuulemisprosessia. Valmiiksi suunnitellut kuulemiset jouduttiin keskeyttämään koulujen sulkeutuessa maaliskuussa 2020 ja oppilaiden siirtyessä etäopetukseen. Lähiopetus alkoi uudelleen aivan lukuvuoden lopulla toukokuussa ja tuolloin kuulemistavat suunniteltiin uudelleen uuteen tilanteeseen sopiviksi. Samalla päätettiin siirtää varhaiskasvatuksen piiriin kuuluvien lasten kuuleminen syksylle.

Lapsivaikutusten arvioinnin suunnitelman ja koko prosessin hahmottelussa pohjana toimi LAPE-hankekauden aikana tehty Keski-Pohjanmaan LAVA-malli (2018). Piispanmäen lapsivaikutusten arviointi aloitettiin kokoamalla ohjausryhmä sivistystoimen ammattilaisista oppilas- ja vanhempainyhdistyksen edustajalla täydennettynä. Ohjausryhmä kokoontui prosessin aikana myös pienemmissä kokoonpanoissa sekä käytti erilaisia etäviestimiä apunaan poikkeuskevään aikana lapsivaikutusten arviointiprosessin edistämiseksi.

Piispanmäen lapsivaikutusten arviointiprosessi käynnistyi tammikuussa 2020 ja ohjausryhmän kokoonnuttua muutamaa otteeseen saatiin suunniteltua kuulemisen tavat eri-ikäisille lapsille ja nuorille. Kuulemisen tuli tapahtua maaliskuun 2020 aikana kahdella eri koululla sekä varhaiskasvatuksen yksiköissä, mutta kouluissa siirryttiinkin etäopetukseen. Osa varhaiskasvatuksessa olevista lapsista jäi myös kotiin eikä kouluihin tai päiväkoteihin voitu ottaa ulkopuolisia vierailijoita. LAVA:n aineistonkeruuvaihetta lasten ja nuorten kuulemisten osalta jouduttiin siis lykkäämään.

Toukokuun 2020 puolivälissä koulut avattiin uudelleen ja oppilaat pääsivät takaisin lähiopetukseen viimeisiksi kouluviikoiksi. LAVA:n kuulemisprosessi otettiin pikaisesti uudestaan työn alle ja muuttunut tilanne huomioiden kuulemistapoja yksinkertaistettiin sekä kohderyhmää täsmennettiin. Tässä muuttuneessa tilanteessa, poikkeusolosuhteissa sekä tiukentuneessa aikataulussa päätettiin, että Piispanmäen LAVA:n ensimmäisessä vaiheessa kuullaan Hakalahden koulun 7.-9. luokkalaiset op-pilaat, Jokilaakson 3.-6. luokkalaiset oppilaat sekä molempien koulujen huoltajat. Kuulemistavaksi valittiin osallistavien työpajojen sijaan yksinkertaistetusti kullekin kohderyhmälle sovelletut Webropol -kyselyt.

Piispanmäen lapsivaikutusten arvioinnin ohjausryhmä kokoontui viimeisen kerran 23.9.2020 käsittelemään kuulemisten tuloksia sekä viimeistelemään valmista LAVA-asiakirjaa. Kantavana teemana kaikissa vastauksissa toistui turvallisuus monesta eri tulokulmasta. Turvallisuuteen ja turvallisuuden kokemukseen liittyen oli havaittavissa sekä positiivisia että negatiivisia vaikutuksia.

Lasten ja nuorten sosiaalisten suhteiden näkökulmasta turvallista arkea edistäviä asioita ovat tutut kaverit sekä monitoimitalossa työskentelevät aikuiset. Vastauksissa nostettiin esille myös, että saman perheen sekä koko naapuruston lapset viettävät päivänsä saman katon alla joko päiväkodissa tai peruskoulussa. Lisäksi eri-ikäluokkien välinen yhteistyö nähtiin yhteisöllisyyttä lisäävänä asiana. Tärkeää olisikin nähdä kyläkoulumaisen luonteen säilyminen Piispanmäen voimavarana.

Monitoimitalon rakentamisen pohjana tulee tämän perusteella olemaan solumaisuus, jossa kaikille ikäluokille löytyy sopivan kokoinen kasvuyhteisö. Koko talon ideologinen toimintatapa kiteytyy lasten ja nuorten arjessa toimiviin turvallisiin aikuisiin, joilla on matala kynnykskohdata ja puuttua. Lasten ja nuorten jokapäiväisessä arjessa tiivistä mukana olevat tutut oman solun aikuiset ovat helposti lähestyttäviä lasten ja nuorten näkökulmasta. Monitoimitalon arjessa moniammatillinen henkilökunta on paikalla lasten ja nuorten arjessa koko päivän. Moniammatillinen henkilökunta käsittää opetus- ja kasvatushenkilö-kunnan lisäksi oppilashuollon, koulunuo- ristyön, talon oman vahtimestarin sekä siistijät jne.

Kyläkoulumaisuuden vastakohtana voitaneen tulkita vastauksista olevan pelottavuus. Pelottavalla mielikuvalla yhtenäiskoulusta tai monitoimitalosta voidaan nostaa esille vastauksista nouseita sanoja kuten: laitospaisuus, kodikkuuden puute, liian moderni, liian iso tai avara. Piispanmäestä tulee alueensa arkkitehtoninen maamerkki, mutta kylmää ulkokuorta pehmennetään paitsi viihtyisällä pihalla ja viihtyisyyttä lisäävillä sisustusvalinnoilla rakennuksen sisällä, myös lämminhenkisellä ilmapiirillä ja yhteisöllisellä toimintakulttuurilla, joka rakennuksen sisällä vallitsee.

Yhteisöllisyyttä edistävän toimintakulttuurin luomisessa avainasemassa on monitoimitalon henkilökunta. Siksi monitoimitalon henkilökunnan valmennus aloitettiin hyvissä ajoin ja jatkaa täten myös hyvin valmisteltua yhteisen pedagogisen suunnitelman luomista. Ratkaisevaa on rekrytoinnissa onnistuminen, sillä uusi monitoimitalo tulee tarvitsemaan lisää osaavaa opetus-, kasvatus- ja ohjaushenkilöstöä. Esimerkiksi varhaiskasvatuksen osalta työ käynnistetään tyhjistä, kun olemassa olevaa tilaa tai henkilökuntaa ei ole. Kaikkien talossa työskentelevien aikuisten tulee olla sitoutuneita edistämään samoja arvoja yhteiseen päämäärään saavuttamiseksi. Sekä Hakalahdesta ja Jokilaaksosta Piispanmäkeen siirtyvän henkilöstön, että Piispanmäkeen uusina rekrytoitavien. Yhteinen päämäärähän on Piispanmäen vision mukaisesti Yhdessä ja kiirettömästi.

Piispanmäen pedagogisen suunnittelun lähtökohtana on ollut kaupunkistrategian visio rohkeasta uudistumisesta ja kehittämisestä sekä näkökulmat ”sopivasti lähellä”, ”onnistumme yhdessä” ja ”resurssiviisuus”. Lisäksi koko Piispanmäen talon yhteisenä tavoitteena nähdään jo nyt olevan luonto ja liikunta, jotka pyritään huomioimaan pihan ja tilojen suunnittelussa, pedagogiikassa sekä luontokohteiden säilyttämisessä ja jatkokäytössä. Piispanmäen pedagogisen suunnitelman mukaisesti henkilökunta on yhdessä valmentautunut ohjaamaan lapsia ja nuoria

modernissa oppimisympäristössä tulevaisuutta kohti. Piispanmäellä on ihmisen kokoiset tiimit, joissa rakennetaan talon yhteisöllisyyttä. Moniammatillisen kasvuyhteisön tavoitteena on tukea lasten ja nuorten hyvää kasvua, oppimista ja hyvinvointia kokonaisvaltaisesti ja sillä ajatuksella, että lapsi ja nuori saa tarvitsemaansa tukea omassa ympäristössään mahdollisimman pitkälle. Lisäksi Piispanmäki tulisi nähdä yhteisönsä kiinnittävänä ympäristönä, joka on perheille keskeinen arjen toimintapaikka.

Piispanmäen tavoitteena on tarjota yhtenäinen kasvupolku varhaiskasvatuksesta peruskoulun päättymiseen saakka. Siirtymät ovat sujuvia ja kynnykset poistetaan, jotta jokaisen lapsen koulutie alaluokilta peruskoulun viimeisille luokille on turvallinen ja yhtenäinen. Koulukulttuuriin kuitenkin kuuluu myös ryhmien vaihtuminen. Mikäli ryhmiä muutetaan, lapsia ja nuoria kuullaan muutosta tehdessä. Joissain tilanteissa lapsia ja nuoria voi palvella ryhmän vaihtuminen peruskoulun aikana ja se tullaan huomioimaan myös Piispanmäellä.

Kuten jo Piispanmäen pedagogiseen suunnitelmaankin on jo kirjattu, kaikki Piispanmäen yhteisön jäsenet vaikuttavat toiminnallaan laadukkaan ja turvallisen oppimisympäristön syntyyn. Oppimista tapahtuu koko ajan talon eri ympäristöissä. Eri-ikäiset talon käyttäjät tarvitsevat työstään riippuen sekä yksityistä että julkista työskentelytilaa. Piispanmäen pedagogisessa suunnitelmassa myös todetaan, että turvallisessa oppimisympäristössä huomioidaan ergonomia, ekologisuus, esteettisyys, esteettömyys ja akustiset olosuhteet sekä tilojen valaistus, sisäilman laatu, viihtyisyys ja järjestys ja siisteys. Turvallisuuden näkökulmasta Piispanmäki tuleekin tarjota oppijoille turvallisemmat ja terveellisemmät puitteet, kuin mitä nykyisillä kouluilla on tarjota sellaisenaan. Piispanmäen pedagogisen suunnitelman mukaisesti oppimisympäristöjen kehittämisessä otetaan huomioon yhteisön ja jokaisen oppilaan kokonaisvaltainen hyvinvointi. Se tarkoittaa, että myös yksilöt tullaan huomioimaan. Lisäksi oppilaiden osallisuus hankkeen koko prosessissa on kantava elementti. Lapsivaikutusten arvioinnissa esille nousseisiin vahvuuksiin panostetaan ja heikkouksia pyritään minimoimaan huomioimalla ne jo etukäteen. Iso osa lapsivaikutusten arvioinnissa esille tulleista negatiivisista vaikutuksista on jo huomioitu mm. pedagogisen suunnittelun pohjana. Piispanmäestä tulee käyttäjiensä näköinen tulevaisuuden kasvuympäristö sekä perheille keskeinen toimintapaikka, jossa on ilo kasvaa liikkuen. Yhdessä ja kiireettömästi.

Lapsivaikutusten arvioinnin laatiminen toimii hyvänä pohjana lasten ja nuorten osallisuuden herättämiselle Piispanmäen monitoimitalon hankkeessa. Lasten ja nuorten kyselyissä kysyttiinkin, mihin he haluaisivat vaikuttaa uudessa koulussa. Kyselyssä saatiin kattavasti vastauksia. Piispanmäen suunnittelun ja rakentamisen edetessä annetaan lapsille ja nuorille mahdollisuus vaikuttaa näihin kyselyssä esiin tulleisiin asioihin. Lasten ja nuorten osallisuus heille itselleen tärkeisiin asioihin on yksi lapsen oikeuksista sekä Kokkolan lapsiystävällinen kunta -kehittämistyön tavoitteista.

Esteettömän kaupungin tavoitteet tulee muistaa sähköisen asiointin kehittämisessä.

EU:n saavutettavuusdirektiivilinkki toiseen palveluun, eli Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/2102 julkisen sektorin elinten verkkopalveluiden ja mobiilisovellusten saavutettavuudesta hyväksyttiin 26.10.2016 ja tuli voimaan 22.12.2016. Direktiivi edellyttää, EU:n jäsenmaiden julkisen sektorin organisaatioiden verkkopalvelut ja mobiilisovellukset tulee tehdä saavutettaviksi kaikille.

Direktiivin kansallinen toimeenpano on aloitettu 2017 ja kansallinen lainsäädäntö on tullut voimaan 1.4.2019 nimellä Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta linkki toiseen palveluun (306/2019). Suomessa Etelä-Suomen Aluehallintoviraston saavutettavuusyksikkö vastaa valvonnasta.

Saavutettavuusdirektiivi ei koske vanhoja arkistoituja sisältöjä, verkkokarttoja ja karttapalveluja, toimisto-ohjelmilla toteutettuja vanhoja sisältöjä tai liitteitä, jotka on tuotettu ennen 23.9.2018 tai kolmansien osapuolten tuottama sisältö. Poikkeuksena ovat sisällöt, jotka ovat olennaisia yleisölle tai vammaisille suunnattuja.

Kaupungin internet-sivut uudistettiin 2021. Sivuissa panostettiin saavutettavuusvaatimusten täyttymiseen. Tekstin sisällön ymmärrettävyyteen ja luettavuuteen on kiinnitetty erityistä huomiota. Sivut ovat helposti navigoitavissa ja toiminnallisuus on käytettävissä näppäimistöltä. ReadSpeaker-ruudunlukija mahdollistaa sen, että voit kuunnella verkkosivuston tekstin ääneen luettuna. Tekstin kirjasimien kokoa voi suurentaa mikä parantaa luettavuutta. Sivuilla on

huomioitu myös värien käyttö, tekstin erottuvuus taustasta ja kontrasti. Nämä toiminallisuudet mahdollistavat kuulo-, näkö- ja muu rajoitteisten henkilöiden internetsivujen saavutettavuuden.

Verkkosivusto ei ole vielä kaikilta osin vaatimusten mukainen. Toimisto-ohjelmilla (esim. doc, pdf, odt) tuotetut liitetiedostot eivät ole kaikilta osin saavutettavia. Lisäksi ruotsinkielisessä kieliversiossa osa kuvien vaihtoehtoisista teksteistä on suomeksi tai vaihtoehtoinen teksti puuttuu. Haasteita saavutettavuuden osalta aiheuttavat varsinkin laajat pdf-selosteet, joita on esim. asemakaavojen yhteydessä.

Internet-sivujen lisäksi sähköisissä palveluissa saavutettavuuden osalta on panostettu sähköisen asiointiin. Ohjelmistotoimittaja on useissa kehitysprojekteissa aktiivisesti kehittänyt saavutettavuutta mm. palautejärjestelmän ja eAsiointin osalta. Kaupunkiympäristö toimiala on osallistunut kaikkiin saavutettavuutta parantaviin sähköisen asiointin kehitysprojekteihin, seuraa aktiivisesti ohjelmistotoimittajien kehitystyötä ja toimittaa myös kehitysehdotuksia.

Lupapalveluissa käsittelyajat ovat edelleen pitkiä, onko resursseissa/suunnittelussa puutteita?

Loppukatselmuksia pitämättä 1141 kpl (voimassa olevat luvat), 3641 kpl (lupa ei voimassa). Olisiko kaupungin mahdollista esimerkiksi muistuttaa lupaaajan päättymisestä, jotta pitämättömät loppukatselmuksot eivät lisääntyisi?

Rakennuslupien käsittely sujuu suhteellisen ripeästi niissä tapauksissa, joissa sähköinen rakennuslupa on täytetty huolellisesti. Keskimääräisiä käsittelyaikoja pidentävät erityisesti sellaiset hakemukset, joissa pyydettyjä täydennyksiä ei ole saatu, eikä lupaa tällöin voida ratkaista. Ennen rakennuslupaa tarvitaan Kokkolassa usein poikkeamislupa, koska meillä on paljon vanhentuneita asemakaavoja tai halutaan poiketa yleiskaavoissa osoitetuista rakennuspaikoista tai rakentamisen määrästä. Tämä hidastaa lupakäsittelyä.

Poikkeamislupien ja suunnittelutarveratkaisujen käsittelyajat ovat pitkittyneet. Niiden valmistelu hoitaa kaksi lupatarkastajaa. Toinen lupatarkastaja siirtyi toisiin tehtäviin 1.12.2022 alkaen (käytännössä viimeiset lupa-asiat edellä mainittu toinen lupatarkastaja hoiti marraskuun alussa). Vuoden vaihteessa 2022-23 avoinna ollut lupatarkastajan vakanssi saatiin täytettyä maaliskuussa 2023. Uuden henkilön perehdytys vei kevään ajan resursseja päätösvalmistelulta. Kyseinen henkilö irtisanoutui kesäkuun lopussa ennen koeajan päättymistä.

Uusi rekrytointiprosessi on juuri saatu päätökseen ja uusi lupatarkastaja aloittaa 9.10.2023. Perehdytys tehtävän hoitamiseen vie toiselta lupatarkastajalta useita kuukausia. Lisäksi toinen lupatarkastaja oli keväällä (huhtikuusta alkaen) pitkällä sairauslomalla ja on tehnyt sen jälkeen elokuun puolivälistä alkaen 50 % työaika, mikä edelleen on hidastanut valmistelua. Lokakuun 22. päivän jälkeen henkilö mahdollisesti palaa 100 % työaikaan, jolloin resursseja on kuitenkin varattava em. uuden lupatarkastajan perehdytykseen. Poikkeamislupia on kesän 2023 aikana haettu selvästi tavanomaista rakentamisvuotta vähemmän. 2 valmistelijan resurssi on vielä tällä hetkellä ja normaalitilanteessa riittävä sisälle tulevien lupien valmisteluun. Uuden rakentamislain voimaan tulon (1.1.2025) myötä poikkeamislupien lukumäärä kuitenkin tulee kasvamaan.

Rakennusvalvonnan vakanssit on täytetty lukuun ottamatta rakennusvalvontapäällikön virkaa (uusi vakanssi). Ko. rakennustarkastajan pätevyys omaava henkilö tulee toimimaan rakennusvalvonnan lähiesimiehenä. Rekrytointiprosessi toteutetaan vuoden 2023 aikana.

Vuoden 2023 aikana on valmistauduttu uuden rakentamislain (2025 alusta) voimaantuloon. Rakennusjärjestyksen, hallintosäännön ja toimintasäännön uusiminen, uudet lupatyypit ja sähköisen lupajärjestelmän muutokset sekä lautakunnan ja henkilöstön koulutus tulevat viemään resursseja vuoden 2024 aikana.

Loppukatselmoimattomien rakennuslupien ongelmasta on keskusteltu rakennusvalvonnassa paljon. Asia on ollut esillä myös rakennus- ja ympäristölautakunnassa. Ongelma on myös valtakunnallinen. Lupapäätöksessä tarpeelliseksi määrätyt katselmuksot tulee tehdä luvan voimaantulon aikana. Umpeutuneiden lupien osalta oikotietä lopputarkastusten suorittamiseen jälkikäteen lainsäädännössä ei ole, jos rakennuksella ei ole luvan voimaoloaikana tehty mitään dokumentoituja tarkastuksia. Mikäli rakennusaikana on tehty joitakin tarkastuksia tai käyttöönottotarkastus, ja saadaan vastaavan työnjohtajan kirjallinen lausunto siitä, että rakennustyö on tehty luvan mukaisesti, on periaatteessa mahdollista merkitä rakennus valmistuneeksi ja ilmoitus rakennusrekisteriin voidaan tehdä.

Mikäli mitään tarkastusdokumentteja ei kuitenkaan ole, tulee rakentamiselle hakea uusi lupa, jolloin puuttuva loppukatselmus on mahdollista suorittaa. Kaupunki voi rakennusvalvontataksassa huomioida tällaiset tapaukset esimerkiksi alennetulla rakennuslupamaksulla. Rakennusvalvontataksan muutos edellyttää kaupunginvaltuuston hyväksynnän.

Rakentajan (valvojan) tulee pyytää rakennusvalvonnasta tarvittavat katselmuksset. Sähköinen lupajärjestelmä mahdollistaa muistutusten lähettämisen ennen luvan umpeutumista. Tämän ominaisuuden käyttöönotto edellyttää järjestelmätöimittajalta muutosten tekemistä ohjelmaan. Selvitetään mahdollisuus lähettää rakentajalle muistutus hyvissä ajoin ennen luvan umpeutumista tarvittavista toimenpiteistä.

Loppukatselmoimattomien ja jo umpeutuneiden rakennuslupien osalta laaditaan selvitys ja vaihtoehdot, miten loppukatselmoimattomat rakennukset voidaan saada lainmukaiseen tilaan. Suunnitelma ja vaihtoehdot esitellään rakennus- ja ympäristölautakunnalle. Myös prosessin vaatimat resurssit, aikataulu ja kustannusvaikutukset pyritään selvittämään.

Toteutettuina toimenpiteinä rakennuslupa- ja poikkeamislupaprosessien sujuvoittamiseksi ja asiakastyytyväisyyden parantamiseksi on toteutettu palautepalvelu sähköiseen lupapalveluun. Vapaamuotoisen palautteen voi antaa lupaprosessin jälkeen. Palvelun sujuvoittamiseksi rakennustarkastajilla ja poikkeamislupia käsittelevillä lupatarkastajilla on puhelinajat, jolloin tarkastajat ovat varmimmin tavoitettavissa. Asiakaspalvelupiste perustetaan kaupungintalon infopisteen yhteyteen. Suunnitelma on valmis ja odottaa toteuttamista (tilapalvelut). Asiakaspalvelupiste tulee toimimaan aluksi 2 päivänä viikossa. Tarpeen mukaan asiakaspalvelupisteen aukioloaikoja lisätään. Rakennushankkeiden ohjausta on tehostettu hankkeiden alkuvaiheessa ja aloituspalavereissa, jotta lupahakemusten täydennystarve kesken lupaprosessin vähenisi. Lupahakemus otetaan käsittelyyn siinä vaiheessa, kun nk. pakolliset liitteet ja selvitykset on lisätty sähköiseen lupahakemukseen ja tarkistettu. Tämä vähentää hakemusten täydennystarvetta. Yhteistyötä kaupunkisuunnittelun (kaavoitus) kanssa lisätään yhteisillä palavereilla, jotta rakennushankkeiden toteutusmahdollisuuksista ja kaavamääräysten tulkinnasta on yhteinen näkemys mahdollisimman varhaisessa suunnitteluvaiheessa.

Rakennusliikkeille ja arkkitehtitoimistoille annetaan neuvontaa ja opastusta keinoista, joilla lupakäsittelyä voidaan jouhevoittaa.

Rakentajille suunnattu asiantuntijapankki on toteutusvaiheessa. Jatkossa sinne voivat rakennushankkeiden pätevät vastuuhenkilöt jättää yhteystietonsa ja rakentajat voivat valita hankkeeseensa sopivan osaavan valvojan.

Vuoden 2024 alusta otetaan käyttöön tavoiteajat rakennuslupien ja poikkeamislupien/suunnittelutarveratkaisujen osalta. Tavanomaisissa rakennusluissa tavoiteaika on 1,5 kk, isoissa hankkeissa 3 kk, samoin poikkeamisluvissa. Toiminnan mittareihin lisätään tavoiteaikojen seuranta. Tavoitteiden toteutumista seurataan osavuosikatsauksissa (4 kk välein) ja vuositasolla, jollin ne tulevat raportoiduksi rakennus- ja ympäristölautakunnalle.

2.5 Ympäristöterveydenhuolto

Sivu 12.

Omavalvonta ei voi tarkastuslautakunnan mukaan täysin korvata viranomaisvalvontaa elintarvikealan laitoksissa, millä perusteella viranomaisvalvonta voidaan tilinpäätöksessä arvioida turhaksi?

Pieneläinpalveluita ei ole huomioitu mittareissa riittävästi.

Laboratoriopalveluiden optiovuodesta päätettäessä ei oltu sovittu kenen pyynnöstä optiota voidaan käyttää, ja mikä on hinnoittelu tuolloin. Tämä pitää olla jatkossa huomioitu alkuperäisessä sopimuksessa.

Urheilutalon maapohjahallille annettiin käyttöluvalle lisäaikaa. Mikä on luvan päättymisaika ja jatkotarkastelu aika?

Vastine:

Keski-Pohjanmaan ympäristöterveydenhuolto (paikallinen elintarvikeviranomainen) valvoo osana elintarvikealan laitosten omavalvontajärjestelmän toimivuutta. Omavalvontajärjestelmän lisäksi esim. olosuhteet, riskit ja toiminnan lainmukaisuus tarkastellaan valvontasuunnitelman mukaisesti.

Omavalvonta ei voi siis korvata viranomaisvalvontaa, mutta sen sijaan ns. viranomaisnäytteiden tarpeellisuus on selvítettävä. Elintarvikealan laitokset käyttävät ulkopuolisia näyteenottajia omavalvontanäytteiden ottamiselle ja vastaavasti viranomainen käyttäisi samoja näyteenottajia viranomaisnäytteiden ottamiselle ostopalveluna. Näytteet olisivat näin identtisiä ja rinnakkain otettuna samoista paikoista (riskipaikoista) saman henkilön toimesta. Lähinnä Ruoka-viraston kanssa selvitetään näytteiden tarpeellisuus, kun elintarvikealan laitosten omavalvontanäytteitä otetaan tiheästi ja kattavasti.

Pieneläinpalvelu otetaan vuoden 2024 talousarviossa ja mittareissa paremmin huomioon.

Laboratoriopalveluiden hankinnoissa tarkennetaan jatkossa optiovuoden kriteerit, mikäli tarjouspyynnön asiakirjoissa on mainittu optiovuoden mahdollisuudesta.

Ympäristöterveyslautakunnan päätöksen mukaan (YTLTK 25.01.2023 § 4) urheilutalon tilojen määräaika jatketään siihen saakka, kunnes korvaavat tilat saadaan käyttöön. Urheilutalo kuuluu terveydensuojeluvalvonnan piiriin ja valvotaan valvontasuunnitelman mukaisesti. Valvontaviranomainen voi puuttua tilojen käyttöön tarvittaessa.

2.6 Kokkolan vesi

Sivu 13.

Kokkolan Veden johtokunta päätti 27.6.2022 kokouksessaan tutkintapyynnön tekemisestä poliisille koskien KPMG Julkishallinnon palvelut Oy:n antamassa tilintarkastuksen väliraportissa havaittuja epäselvyyksiä. Tutkinta on edelleen kesken.

Kokkolan Veden vuonna 2021 havaitut keskeisimmät epäselvyydet ovat poliisin esitutkinnassa, vesi ja viemäriinjojen puuston hakkuukulujen ja myyntien eroavaisuuksien osalta asia jätettiin jatko selvittelyyn Kokkolan Veden toimesta. Onko selvitystyö tehty?

Tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä valtuusto ei myöntänyt vastuuvapautta tilikaudelle 2021 Kokkolan Veden tilivelvollisille.

Kuinka voidaan ennakoida, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat riittävällä tasolla?

Johtokuntaan vietävien hankintojen kynnysarvoja olisi syytä madaltaa, jotta valvonta olisi vahvempaa.

Kaikki käsitellyt asiat ja päätökset tulee kirjata pöytäkirjaan tai muistioon, jotta toiminta on avointa ja läpinäkyvää.

Vastine:

Vesilaitosjohtokunta on tehnyt puustoepäselvyyksistä tutkintapyynnön poliisille 26.5.2023. Kaikki saatavissa oleva aineisto on toimitettu poliisille.

Kokkolan Vesi noudattaa Kokkolan kaupungin sisäisen valvonnan ohjetta. Vesilaitosjohtaja ja talous- ja hallintopäällikkö on nimetty kaupungin riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan ohjausryhmään.

Sisäistä valvontaa on tehostettu syksyllä 2021 havaittujen puutteiden johdosta mm. johtokunnan hyväksymillä/päivittämällä toimintaperiaatteilla. Näiden periaatteiden mukaisesti toiminnasta saadaan muistioita, päätöksiä ja muita dokumentteja, joita seurataan ja niistä raportoidaan johtokunnalle säännöllisesti.

Riskienhallinnan osalta talousveden valvontaviranomainen, Keski-Pohjanmaan ympäristöterveydenhuolto, on hyväksynyt päivitetyn talousveden laadun valvontatutkimusohjelman ajalle 2023 – 2025. Lisäksi Kokkolan Vesi kuuluu Patamäen pohjavesialueen yhteistarkkailuun.

Jätevedenpuhdistamon valvova viranomainen, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, hyväksyy jätevedenpuhdistamon tarkkailuohjelman. Nykyinen tarkkailuohjelma on voimassa 2020 – 2024. Jätevesien käsittelyn osalta Kokkolan Vesi kuuluu Kokkolan edustan merialueen ja Perhojen yhteistarkkailuun. Pohjavesiin kohdistuvia riskejä arvioidaan Kokkolan pohjaveden suojelemissuunnitelmassa. Suunnitelma käsitellään valtuustossa syksyllä 2023.

Työriskit arvioidaan Pro24-työkalulla vuosikellon mukaisesti. Kokkolan Veden varautumis- ja valmiussuunnitelma on päivitetty kesäkuussa 2022.

Kokkolan Veden hankintaohje on päivitetty johtokunnassa 22.2.2022 § 25. Hankintarajat sisältävä toimintasäntö on päivitetty johtokunnassa 24.5.2022 § 60. Suurimmat hankinnat (> 100 000 €) hyväksytään talousarvion laadinnan yhteydessä johtokunnassa ennen hankintapäätösten tekoa. Kaikista hankinnoista > 5000 € tehdään perustellut hankintapäätökset, jotka menevät johtokunnalle tiedoksi.

Kaikki Kokkolan Veden viranhaltijapäätökset tehdään asianhallintajärjestelmällä (Dynasty 10). Jos päätöksen perustelut ovat pitkiä, niistä tehdään erilliset perustelumuiot, jotka ovat päätöksien liitteenä. Päätösluettelot viedään johtokunnalle tiedoksi. Kaikissa Kokkolan Veden sisäisissä työryhmissä pidetään pöytäkirjaa. Muistiot näistä kokouksista tallennetaan ryhmien Teams-kansioihin.

2.7 Kaupungin talous

Sivu 17:

Kuluneet kolme hyvää vuotta ovat aiheutuneet suurelta osin satunnaisieristä. Tulevaisuudessa tarvitaan edelleen erityisen tarkkaa taloudenhoitoa ja pitkän aikavälin suunnittelua.

Taloutta on hyvä tarkastella myös ilman satunnaisieria.

Vastine:

Maailman- ja julkisentalouden viimeiset vuodet ovat olleen poikkeuksellisia, eikä kertaluonteiset erät saa peittää alleen julkisen talouden todellista tilaa. Julkisen talouden velkaantuminen sekä väestön ikääntyminen eivät ole kadonneet mihinkään poikkeuksellisten voisien tieltä. Lisäksi kohonnut palkkakustannukset, elintarvikkeiden sekä palveluiden hinnat pitävät inflaatiota korkealla ja korkojen kasvu yhdessä valtionrahoituksen supistumiseen tulevat aiheuttamaan paineita kuntien talouteen jatkossa. Kuntatalouden kertaluonteiset erät poistuvat kuluvan vuoden myötä ja sote-leikkurit rasittavat vielä kuntien valtionosuuksia pitkään. Tämä on myös huomioitu kaupungin taloussuunnittelussa.

Kuntatalouden positiiviset vuodet valtakunnallisesti katsottuna yleisesti todeten siis päättyvät, ja luvassa on kasvavassa määrin taloudellista niukkuutta kunta koosta riippumatta. Kuntien on tarkasteltava investointejaan kriittisesti ja tehostettava toimintaansa. On selvää, että kunta kentällä tullaan väistämättä näkemään tuttuja ratkaisuja: talousohjelmia, palveluverkon tiivistämistä ja veronkorotuksia. Myös TE-uudistuksen ja sitä kautta kunnille siirtyvän suhdanneriskin hallinta tulee kuormittamaan kuntia. Kasvun ja tulojen lisäys on ainoa tie ylös kuopasta, ja kaupungilla ei ole varaa hukata vihreän siirtymän mahdollisuuksia. Näin on myös Kokkolassa. Taloussuunnittelua tehdään pitkäjänteisesti ja vastuullisesti nyt ja jatkossakin.

2.8 Kaupunkikonserni - omistajaohjaus

Sivu 18:

Kunnan tulee noudattaa sukupuolikiintiötä myös omistamiensa yhtiöiden hallituksissa (KHO:2017:2). Tätä ei edelleenkään ole huomioitu uudessa konserniohjeessa.

Vastine:

Kokkolan kaupungin omistajapoliittiset linjaukset ja konserniohje päivitettiin syksyn 2022 aikana. Asiakirja hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 12.12.2022 § 119. Omistajapoliittisissa linjauksissa on kirjattu tytäryhteisöjen hallitusten nimitys- ja palkkiopoliitikan osalta, että nimityspoliitikassa on huomioitava naisten ja miesten välinen tasa-arvo (Kokkolan kaupungin omistajapoliittiset linjaukset ja konserniohje, s.9).